

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XIV. In monarchia magistratus qui esse soleant post regem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

sime ius dicitur, nec ullam monarchiam fuisse hactenus arbitror, in qua minus in gubernatione sit erratum.

Consilia
scripto offi-
re vtile est.

§. 13. Quod si generatim dicendum sit, quid maxime in consilijs requirere debeat princeps, dicam breuiter. Summum fore momentum, ut consilia sua, rationesq; scribere iubeantur, ex scripto breuiter legere, & si omnium auditis sententijs demere, addere, mutare quippiam voluerint, id liceat; modo certa forma modoque consilium suum emendatum principi offerant, ut in vnum libellum omnia compingi facile queant. Nunc dictata a notarijs vitiose, cum iactura temporis excipiuntur, mentem non recte semper percipiunt, in consistorio, hoc est, in arena consilium capiunt. Si scribere iubeantur, id domi, meditati que facient, celeriter sententiam exponunt, inde cum in archiuo, & in mente, manuque principis seruari sententias suas norint, magna cura id sentient, quod posteritati tanquam fidei, & prudentiae monumentum relinquere se intelligunt. Litera enim scripta maer, & errorem post multos annos arguit, eiusmodi sententiae Ciceronis, aliorumque superflunt, ex quibus licet colligere, quo studio sententias dixerint. Nec tenerum consiliarium volo, cui labor inscriptionis sit grauis, si enim familiares literas in re priuata scribit, cur non pro salute publica accurate, diligenterq; stylo sententiam exponat? Augustus id egit, vel hac de causa dignus imperio. Sueton. c. 84. ita recenset. Eloquentiam studiumque liberalia ab etate prima cupide & laboriosissime exercebat. Mutinensi bello in tanta mole rerum, & legisse, & scripsisse, & declamasse quotidie traditur: Nam deinceps neque in senatu, neque apud populum, neque apud milites locutus est vnquam, nisi meditata & composita oratione, quamuis non deficeret ad subita extemporali facultate. Ac ne periculum memoria adiret, aut in ediscendo tempus absumeret, instituit recitare omnia. Sermones quoque cum singulis, atq; etiam cum Liuisia sua grauioribus, non nisi in scriptis, & libello habebat, ne plus minusve loqueretur ex tempore. Pronuntiabat, dulci & proprio quodam oris sono, dabatq; assidue phonsa ope oram: sed non nunquam infirmis faucibus, praconis voce ad populum concionatus est.

An fidelis consiliarius non poterit, quod tantus Imperator fecit? Atq; hac de senatu, & consiliarijs.

C A P V T XIV.

In Monarchia Magistratus qui esse solent post regem

Vetustissima
ma profana
historia, si
cum sacra
conferatur,
recentia sunt.

§. 1. Vm vetera historiae profanae, si cum sacra conferantur, antiquitatem non censeantur habere, mihi ex scriptura de magistratibus disputare initio constitutum est, ut primae Monarchiae, quae est Chaldeorum, formam, magistratusq; spectemus. Describuntur illi apud Danielelem c. 3. v. 2. Itaque Nabuchodonosor Rex misit ad congregandos Satrapas, Magistratus, & Iudices, Duces, & Tyrannos, & Praefectos, omnesque principes regionum, ut conuenirent ad dedicationem Statuae, quam erexerat Nabuchodonosor Rex. Tunc congregati sunt Satrapae, Magistratus, & Iudices, Duces, & Tyranni, & optimates, qui erant in potestatibus constituti, & vniuersi principes regionum, ut conuenirent ad dedicationem Statuae, quam erexerat Nabuchodonosor Rex: Stabant autem in conspectu Statuae, quam posuerat Nabuchodonosor Rex.

Ex hisce vtrunq; vetustissimae Monarchiae constitutio intelligitur, nam Graecorum scriptores variant, & fallunt. Hanc probatam esse rationem nos docet ipse Daniel, qui cum dicat in se sapientiam esse, plus quam in cunctis, fueritque princeps sapientum & magistratum, probare eam administrationem voluit. Hanc rationem Darius quoque c. 6. 1. instituire cogitauit. Hanc ergo spectemus instructam magistratibus primam

Monarchiam, arborem illam magnam, statuae mysticae caput Aureum.

§. 2. Hoc in imperio vnus post regem summa auctoritate fuit, tres alij sub rege, & sub illo, qui tamen diuersas provincias subditas habuere. Explicatur hoc c. 2. 48. Tunc Rex Danielelem in sublime exiit, & munera multa & magna dedit ei: & constituit eum principem super omnes provincias Babylonis: & praefecit Magistratum super cunctos sapientes Babylonis. Daniel autem postulauit a rege: & constituit super opera provinciae Babylonis, Sidrach, Misach, & Abdenago: ipse autem Daniel erat in foribus regis.

Daniel vnus
post regem
summus.

Quamquam autem dicatur constitutus super provincias Babylonis, & super sapientes Babylonis, idque restringi posset ad solam provinciam Babylonis, de omnibus tamen magistratibus totius regni accipio, quam late patet: fuisse vero Monarchiam maximam ex eo intelligimus, quod Persicum minus fuerit. Daniel. 11. 37. vocat illum regem regum, & 4. Reg. 25. 27. regnis multis imperat. Vbi cum ait Dan. מלך מלכים rex regum, inter duo verba Chaldaea ponit hebraeam, ut ostenderet insignem regem esse, etiam populi Dei. Multos fuisse reges cum eo in Babylone constat ex eisdem verbis, nam posuit thronum Joachin super thronum regum, qui erant Babylone. Ex Jer. 37. docemur fuisse reges Edom, Moab, Ammon, Tyri, Sidonis, Aegypti, gentes multas, & reges magnos. Hisce omnibus praefuisse Danielelem affirmo. Nam Babylonis magistratibus & sapientibus praerat, illi aut totius Monarchiae caput erant, quem admodum si quis omnibus Romanis magistratibus praesset, censeretur etiam proconsulibus, & provincialibus magistratibus imperare. Talis erat Ptolemaeus, cum annonae procuratio, & Piraticum bellum illi demandatum esset, nam teste Cicer. ex rogatione populi plus potestas in omnes provincias habuit, quam illi qui cum imperio eas obtinebant. Si igitur princeps eorum, qui omnia regebant, erat, non dubium, quin & omnium princeps fuerit. Deinde hoc verba Chaldaea indicant, מלך מלכים & principem magnorum principum. Nam מלך magnum principem significat, quod verbum a Chaldaeis acceptum Hebraei quoque usurparunt, Rabbi Dauid interpretatur principem magnum. In Isa. 42. 25. idem Dauid interpretatur reges gentium, & in Jer. 20. 1. R. Sadrach principes exercitus. Denique Perso-Medicum imperium ex Chaldaeo, seu Babylonio ortum est, & Danielelem legislatorem sapientissimum habuit, ut constat c. 6. 1. Placuit Dario, & constituit super regnum Satrapas centum viginti, ut essent in toto regno suo. Et super eos principes tres, ex quibus Daniel vnus erat: ut Satrapae illis redderent rationem, & rex non sustineret molestiam.

Diuisores
gni Persici.

Consilium autem Danielis sapientissimi viri tale fuit sub Dario, quale sub Nabuchodonosore, nempe ut tres constituerentur super omnia negocia, & horum vnus esset princeps. Eorum potestas in omnes regni partes diffundebatur. Plurima autem a Babyloniis mutuata Persas nemo est, qui dubitet. Fecitq; Deus, ut cum Persae, & Medii gentium ferocissimi essent, ne omnino crudelitate imperandi societatem humanam violarent, ut Danielelem haberent rectorē, quo factum est, ut Persarum imperium initio optimis legibus fuerit constitutum.

Merito itaque Iosephus Danielelem vocat ἀρχὸς ἐπιτερον βασιλείας. Totius regni curatorem. Confirmat hanc sententiam consuetudo Persarum, qui Surenam constituere solebant, qui a Sar שר quod principem significat, nomen habet. Eius dignitatem in Crasso describit Plutarchus. ὁ δὲ γὰρ ἦν τῶν τοῦ ὀνόματος ἀρχὸς, ἀλλὰ πλεονάζον, καὶ γενεὴ καὶ δοξὴ μὲν βασιλεία δὲ τετραρχία, ἀνδρεία δὲ καὶ δεινότης τῶν κατ' αὐτὸν ἐν πάρεσσι πρώτος ἐπὶ δὲ ἐξήλων δὲ καὶ αὐτὸν ἀειχλίαις σκηνόφορος μέγας καμύλοισι, καὶ διακοσίαις ἀπὸ πᾶσι ἐπ' ἡγετο πάλαι καὶ νῦν.

Surenas
Persarum
potens.

Surenas
Persarum
potens.

κίδιον, ἰππεὺς δὲ κατὰ φρεσὶν χίλοι, πωλείων δὲ τῶν
καὶ φων, περὶ πέμπτον, ἔχον δὲ τὰς συμπαντας ἰππεὺς ὅμης
πελάτας τε καὶ δούλους, μύρον δὲ ἀποδόντας,

Neque ē vulgaribus erat Surenas, sed diuitijs, genere, glo-
ria, a rege secundus fortitudine, & acrimonia eorum, qui circa
ipsum erant, Parthorum primus suppellectilem mille camelis se-
reabant, ducenti currus concubinas, mille erant equites cata-
phracti, leuis armatura plures, equites seruosque non minus de-
cem milibus. Surenem igitur facere Danielem Darius
cogitabat, eaq; illum potestate ornare, quam ante sub
Nabuchodonosore, cuius celebris tū erat memoria,
habuit. Ostendunt & illa verba v. 49. Daniel autem e-
rat in foribus regis, **דניאל** in porta, 70. **בְּאֹרֶת**
אֵל, in aula, non fuit iupremus admissionalis qualis
postea apud Imperatores Constantinopolitanos,
nec quales Persarum **φύλακες**, vel **ἀγχινοῦχοι**, sed
princeps erat eorum, qui iudicabant, qui regi consilia
dabant. Erat itaq; caput principum domesticorum,
atque exterorum, non satellites aut custos corporis
regii. Veruti quippe moris erat, ut principum maxi-
mi circa regem essent, tum ad dignitatem, tum consilia,
& securitatem apud Xenoph. l. i. & 2. **παιδ**. Princi-
pes Persarum, quos **ἐμπύκτους** appellant, semper erant
in attrio regiae, & l. 8. **ἐν τοῖς αἰσιν παρὰ τὴν ἐν τῷ θρόνῳ**, καὶ
παρὰ τὴν ἐν τῷ θρόνῳ **χρηστέον** **ἐν τῷ θρόνῳ**, idque
στὶν ἰπποὶ καὶ αἰχμαῖς.

Honoratos semper ad ostium adesse, atque sui co-
piam praeberē ea, quae vult, si Cyrus desiderat, &
quidem cum equis, & armis. Eodem modo secundus
a rege Assuero & Aman. Hesther c. 3. i. Post hac Rex As-
suero exaltauit Aman, filium Amalathi, qui erat de stirpe
Agag: & posuit solum eius super eos. Cunctique serui regis,
qui in foribus palatii versabantur, flectebant genua, & adora-
bant Aman, sic enim praeceperat imperator: solus Mardocheus
non flectebat genua, neque adorabat eum. Et eius successor
c. 10. Rex vero Assuero omnem terram & cunctas maris In-
sulas fecit tributarias, cuius fortitudo, & imperium, & digni-
tas atque sublimitas, quae exaltauit Mardocheum, scripta
sunt in libris Medorum atque Persarum, & quomodo Mar-
docheus Iudaei generis secundus a rege Assuero fuerit, & ma-
gnus apud Iudaeos & acceptabilis plebi fratrum suorum, qua-
rens bona populo suo, & loquens ea quae ad pacem seminis sui
pertinerent.

§. 3. An Monarchiae expediat vnum aliquem tam
magna potentia munire non sine causa disputatur;
sepe docui non vni omnia concedenda, non vnus
consilio operae utendum; verum hic de magistratu
agitur aliquo proximae dignitatis a rege, qui esse po-
test, quamuis non magna potentia, quae rebellare
possit. Ego ita cenſeo.

Nabuchodonosorem, & Darium prudentissimo
consilio Danielem, quem plenum spiritu Dei, sapien-
tiaque cognouerant, toti regno praeposuisse, cum nul-
lam ex eo rebellionem formidarent, & certi essent
Danielem sapientissimē omnia ordinaturum. Idem
de Mardocheo sentio.

Deinde Persarum reges bono exemplo modum
hunc secutos, euidem enim hac in re vitilitatem
esse, tum quod ab vno ratio exigi potest, atque ad re-
gem referri de omnium negotiorum summa, tum
quod omnibus maior cura iniiciatur officio fungen-
di, cum sciant multis reddendam rationem. Rex e-
nim omnibus etiam magnis interesse non potest, vi-
ces eius itaque facilius obit alius, cui plurimum rex
fidit.

Ne vero in regem ille insurgere, aut tyrannidem
occupare possit, haud difficulter prospicietur.

Sic enim rex ipse viuus, prudens, actuosus sit, ipse
praefides provinciarum audiat, exercitus, ciuitatesque
adeo, non facile moliri quicquam generalis praefec-
tus poterit. Quod si exemplo regum Assyriorum,
quod Ninyas Nini & Semiramidis filius dedit, raro

visatur a suis, inter domesticos consenscat, responſa
per internuncios det. Non modo praefectus a rege se-
cundus, sed etiam **τῶν εἰσαγγελλῶν χίλιας**, & qualis est
apud Aelianum l. i. c. 21. regem haud difficulter oppri-
met. Sic Francorum reges ignavia periere, maiore do-
mus post usurpatam potentiam regni etiam titulum
occupante. Aman sane nunquam regnum ad Mace-
donas transferre cogitasset, nisi Assuero truce-
m, exosum, luxuriosum, stolidum regem existimasset.
Deinde quid venit Assuero in mentem, ut Macedo-
nem inimicae gentis hominem ad tantam potentiam
eueheret?

Minimum itaq; periculi imminere ab eo arbitror:
neq; enim, si summa ipse dignitate vtatur, facile ad al-
ium regnum transferret, cum maiorem capere ho-
norem non possit. Cum enim cum dedecore, & pro-
ditionis nota in alium transferret imperium, cuius i-
pse secundum fructum capit? Ne vero ipsemet sibi
potestatem arroget, cauere facile prudens Imperator
potest; si neq; exercitu illum instruat, neq; immodi-
cis opibus, si maiorum rerum nihil, nisi ex consensu,
iussuque regis statuatur, si ab eius imperio aula ipsa sit im-
munis, si denique virum modestum, senem, & erudi-
tum legat. In Hispania plerumque Archiepiscoporum
aliquis est supremi consilii praefes, aut in summa po-
testate. Carolus Adrianum postea pontificem, disce-
dens Hispaniae praeposuit. In Ecclesiasticis plerumque
administratio integra, & periculi nullus est merus.

In Romano Imperio vix vsus huius dignitatis fuit,
Caesares dicti sunt inclinante iam imperio, sed qui in
spe regni educabantur, aut successionis spem proximam
acceperunt. Primū ita Aelius Verus in Hadriani familia
adoptatus dictus est Caesar. Diocletianus Maximia-
num, & Constantium Caesares dixit. Verum potius
erant imperii consortes. senatus tamen cum Titum
& Domitianum Caesares nominauit consortium re-
gni non dedit. Constantinus tres filios, Constantius,
Gallum, & Julianum Caesares creauit. Non abs re est
honor ille a prudentibus constitutus, cum ut impro-
bas ambientium spes abscederent, tum ut magni
viros animi, qui iure aliquo nituntur, ad Reipub-
licae salutem honoris lenocinio allecēt.

§. 4. Vnum igitur summum esse conuenit, huic
proximi fuere apud Chaldaeos tres, ut constat Da-
niel. 3. 49. Daniel autem postulauit a rege, & consti-
tuit super opera provinciae Babylonis Sidrach, Mi-
sach, & Abdenago. Intelligo autē opera **מִשְׁכָּנֵי**,
quodlibet officium, opusque, simulque eos provinciae
Babylonicae ita praepositos, ut tota Monarchia eo-
rum potestas extensa fuerit. In solatium enim Iudaeo-
rum toto regno exultantium Deus hoc concessit, ut
a captiuis tantum imperium ordinaretur. Darius
postea ternos constituit, quibus in omni regno po-
testatem permisit c. 6. Postea septem fuere. atque hinc
est, quod Monarchiae primae illae initio melius con-
stituta fuerint, quam Romana.

§. 5. Ordinatissimam Monarchiam Chaldaeorum
fuisse, verba Danielis ostendunt, nec enim ociose po-
nitur, in his ergo Magistratus Chaldaeos spectemus.

Primo loco ponuntur **מִשְׁכָּנֵי**, quod si se-
paratim exponere Achaſchdarphenaio placeat, ad
verbum erit, Magnus habitans facies, quod habent
coram facie regis. Vno verbo, magnus comes regis
seu familiaris regis significatur; 72. vertunt **סָטְרָפִים**,
consules, potentes, quorum magnus erit honos,
& potestas; a potestate enim Graecis ita appellati
sunt Consules. noster Satrapas vertit, alii magna-
tes, alii principes. Hoc vnum obſtare videtur,
quod Satrapae in prouincijs, quibus erant praepo-
siti, non coram faciebus regis habitarent. sed fal-
luntur qui ita ratiocinantur. Nam Satrapa-
rum magna erat dignitas, & plerumque a facie
regis

Talis confi-
tuatur qui
rebellare nō
possit.

Caesares pro-
ximi Angu-
stus.

Post Danie-
lem socii er-
tres viri.

In chalda-
ica monar-
chia Satra-
pa seu pro-
consules.

Aman &
Mardocheus
primi post
regem.

An vnus re-
gis proximus
magistratus

Si rex ipse
vinct, non
timebit praefec-
tum suum.

regis mittebantur eo modo, quo de comitibus dixi, deinde ius accedendi regem, cum eoque prandendi habebant, quemadmodum de *ἀποκρίταις* indicaui. Neque enim nostris satrapis comparandi sunt principes illi, sed proregibus & principibus, seu Turcarum Basilis, veterum Romanorum consulibus, proconsulibusque, unde merito 72. verterunt *ὑπάτοις*. Eorum potentiam 1.4. Reg. 18.24. Rabfices deprædicat, quod Judæi nō possint resistere ante unum satrapam de servis Domini sui minimis. Quamvis eo loco Hebræus *רַב־פָּצִי*, Chaldaeus *רַב־פָּצִי* & 72. *τοπάρχης* appellet, qui minores erant, quam Achaschdarphenaio, adeo tamen potentes, ut Rabfices eos præferat Ezechiae regi Juda.

Satraparū
potentia.

Eorum etiam potentiam Herod. lib. 7. Ctesias in Persicis, Xenophon 1.1. *ἀναβύσιος* ex eo demonstrat, quod regum filiis satrapas conferebantur. Et Justin. lib. 5. Cyrus à Dario patre Ionia, & Lydia præpositum satrapam. Diodorus Siculus lib. 11. Hystaspem filium Artaxerxis in Bactris satrapam fuisse; quin Cyrus moriens ita apud Xenophontem lib. 8. Pæd. loquitur. *Σὺ μὲν ὁ καμύβουσι τῆς βασιλείας ἐχῇ, σοὶ δὲ ἡ ταναο-
ξάρχη σὺ γὰρ πάντῃσι διδάσκεις ἡνδρῶν τε, καὶ ἐθνῶν, καὶ λεί-
των καὶ θύσιον.* Tu quidem ὁ Cambysæ regnum habes, Te vero ὁ Tanaoxare satrapam Medis, & Armenis, & Cadusis constituo. Sic Alexander teste Plutarcho Porum regni sui Satrapam effecit. Amylius probus in Datame; vnus est Lydia, & Ionia Satrapas. Harum regionum & Phrygiæ similiter Oroetes est satrapas, Herod. lib. 3. At Phrathrophernes apud eundem Herodotum *παρθραφῶν, καὶ ὑπερμανίων*, Parthorum, & Hircanorum, hoc est duorum magnorum regnorum. Iosephus libro vndecimo, capite octauo. Syria, Phœnicis, Samaria vnum satrapam fuisse tradit. Erant igitur in hac Monarchia magna cum potestate *ἐπαρχοί*; sicut enim & eos vocat in Apoph. Plutarchus. Nec late duntaxat imperabant, sed fidei illorum & potestati prouinciæ committebantur. Hæc enim prima illis, & summa lex erat; Republicam administrare, ut ex re communi, fide, & religione illis videretur. Magna etiam illis addita maiestas, Oroetes apud Herod. libro tertio. mille hominum satellitum habet: alij maiora multo. Singulis annis visitator illis mittebatur, quem fratrem regis, vel oculum regis nominabant; ipsi satrapæ ad aulam frequentes conueniebant. Visitatores autem *ἐξέχοντες* seu veteres satrapas fuisse constat, qui in consilio regis fuerunt, quæ omnia fuisse sapientissimè constituta ex dictis constat.

Visitatores
satraparū
erant veteres
satrapæ, cō-
siliarij.

§. 6. Tantam Satraparum potentiam cum aliquot regnis præponuntur periculosam supra dixi, nisi alio modo frenetur, salutarem tamen contra hostem externum. Et sane non ex instituto Danielis. Nam eo consultore Darius Monarchiam diuisit in centum viginti prouincias, & tot satrapas posuit super regnum suum. capite sexto, primo. vbi & græci, & latinus vertit satrapas, estque hoc verbum Achaschdarphenaio. Persicum autem regnum adeo latum non fuit, ut centum viginti tam late imperantes satrapas habere posset, cū Asia non totā, Aegypto, & quibusdam Europæ regionibus cōtineretur. Hoc tamen constat, fertilitatem Asiæ, populositatemque spectantibus, si prouinciæ in 120. diuidantur, singulos satraparum mediocribus regibus æquales fore. Tot enim reges Asia aliquando & potentes quidem habuit, quorum singuli ducenta trecentaue millia in aciem eduxerunt.

Nimia sa-
traparum
potentia pe-
riculosa.

Secundo loco sunt *ἡγετῆς* qui hebraice cap. 2. 48. vocantur *ἡγετῆς* noster vertit magistratus, & præfectos, alij eodem modo. 72. *ἐπαρχοί* duces belli. Erat apud Persas, uti & Romanos honoratissimum, exercitum habere, itaque à fortibus, & ambiciosius pro-

uincia bellicæ expectabantur. Hos autem magistratus bellicos fuisse textus ipse nos docet, *ἡγετῆς* tentoria, *ἡγετῆς* vexillum significat. Magnos igitur belli duces, qui suis in prouinciis omnia tuebantur, indicat. Non erant illi à satrapis constituti, nec illis subditi, imo illis coercendis idonei, Memphi in muro albo 120000. in præsidio erant tempore Persarum. Hoc singulare ut Persarum, ita & huius Monarchiæ videtur fuisse nonnullis, ut satrapæ & militares duces diuersi essent; verum quamvis in Persicâ Monarchiâ id fuerit ex parte seruatum, non tamen eam consuetudinem fuisse in Chaldaâ constat ex verbis Rabfices, qui satrapas militare indicat, & Persarum satrapæ quoque bellum administrabant. Deinde fieri non potest, ut magistratus vnus militaris, & alia togata par potestas in eadem prouincia concordier, vtiliterque rem administrarent. Erat igitur hoc peculiare *τοῖς ἐπαρχοῖς*, scilicet illis, qui munitiones tuebantur. in illos enim satrapis potestas non erat.

Belli duces à
satrapis di-
finit.

Hos sequuntur *ἡγετῆς* phathauata, *τοπάρχης* iudices, alij præsidēs, alij duces, nonnulli vertunt prætores. fuere illi non sub satrapis, quin principes fuerunt, sed minores. Communis vox est Syris, Chaldaeis, Persis. Hagg. 1.1. Zorobabel dicitur *פַּחְחַרְתִּי* Phacharth Ichuda, Dux Juda. Et Nehem. 5.14. Nehemias constituitur, & is vocat duces priores. Cū vero Nehemias petat Epistolas ad duces trans flumen capite 2. 7. plures fuisse constat, per quorum ditionem iuius erat. Item Eisd. 8. 36. Et Hesther 8. 9. & 9. 3. coniunguntur cum Achaschdarphenim, ad eos enim literæ dantur à rege. Eos ego Romanis præsidibus, & nostris comitibus comparandos cenſeo, nostris comitibus inquam: olim enim maior comitum, quam ducum fuit dignitas.

Duces mi-
nores satra-
pæ.

Hiscè iunguntur *ἡγετῆς* Adargazraio. Quod officium proprie ad iudices pertinet, dicuntur enim quasi sententiæ, decreti, statuti, roboratores, vel fortes & magnifici sententiæ, seu decreto, quorum decreta rata erant. Erant igitur iudiciorum præsidēs, qui ius dicebant, & in singulis prouinciis tribunalia constituta erant, quemadmodum nunc quoque per Europam videmus. Græci vocant hoc loco, *ἡγεμῶνας*, alij *νομοφύλακες*, noster duces vertit, quorum officium non bello, sed pace etiam usurpatum.

Iudicum
honor apud
Chaldaeos.

Tyrannos noster vertit, quos Chaldaeus vocat *גַּדְבָּרַיָא*, gedabraia, consentiunt, & septuaginta interpretes. *גַּדְבָּרַיָא* gadad, est excurrere, prædari, secare, diuidere. *גַּדְבָּרַיָא* turma, latrunculi. Sunt igitur præfecti vectigalium, ex decumis, pastione, syluis colligendorum, quare militari manu agros, vrbesque obibant; hinc & *גַּדְבָּרַיָא* gedabriin, nominantur qui *בָּר* bar, frumentum imperabant aliaque dispensant. Præcipue autem pro exercitu frumentum imperabant. Horum officium præcipue odiosum fuit.

Tyranni di-
desi-
framen-
tatores.

Non admodum diuersus magistratus fuit eorum, qui *דַּבְרָאִיָא* detabraia, *מַגְדָּלֹיָא* *מַגְדָּלֹיָא* nominantur à 70. quos *מַגְדָּלֹיָא*, & quæstores, curatoresque ararii, fuisse non est dubium. Malo; sequi interpretationem Septuaginta quam Rabbiorum quia *מַגְדָּלֹיָא* lege, & *בְּרִיָא* berthia, puritate deducunt significationem, ut R. Sadaiah. A frumento igitur, hoc est, omni fructuum vectigali quod canonem, seu statutum exigant dictos arbitror; sed noster accepit pro optimatibus in vniuersum coniungit; *דַּבְרָאִיָא* *מַגְדָּלֹיָא* detabraia diphthæia, & optimatibus qui erant in potestatibus constituti, addit deinde Principes regionū, *שְׁלֹטֵנִים* Schulitenim, qui vrbes & earum territoria gubernabant. Totaitaque res publica magistratibus suis instructa hoc loco descripta breuiter habetur, & hunc ad modum, si quis Persicas has res expendat, facile inueniet omnia disposita.

Quæstores
ararii.